Maa- ja metsätalousvaliokunta 8.10.2025
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Kirjallinen asiantuntijalausunto

E 81/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Euroopan vesiresilienssistrategiasta

Luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua. Luonnonsuojeluliitto näkee EU:n vesiresilienssistrategiaa tärkeänä avauksena. Strategian päätavoitteet vedenkierron palauttaminen ja suojeleminen, vesiälykkään talouden rakentaminen sekä puhdas ja kohtuuhintainen vesi ja sanitaatio kaikille ovat äärimmäisen tärkeitä tavoitteita. Monen muun ympäristöjärjestön tavoin Luonnonsuojeluliitto kuitenkin moittii strategian vapaaehtoisuutta sekä riittävän rahoituksen ja uskottavien ohjauskeinojen puutetta.

Ilmaston kuumeneminen ja ekosysteemien heikentynyt toiminta vaikuttavat veden kiertoon, ja tuevaisuudessa puhtaasta vedestä saattaa olla pulaa. Ilmaston kuumeneminen lisää vesiin liittyviä riskejä, kuten heikentää veden laatua, ja aiheuttaa tulvia sekä kuivuutta. Vesiresilienssi ja vesivarojen hallinta on sekä ilmastopolitiikkaa että luonnonsuojelua, sillä ilman terveitä ekosysteemejä ei ole puhdasta vettä.

On hyvä, että Suomi kannattaa ja sitoutuu strategian tavoitteisiin. Suomen kannassa esiin nostetaan esimerkiksi vesisektorin rooli ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Vesisektorin toimet, kuten valuma-aluesuunnittelu, ovat osa ilmastonmuutokseen sopeutumista. Erilaisilla vesiekosysteemeillä ja soilla ja kosteikoilla on luontoarvojensa lisäksi merkittävä rooli ilmastokriisin vaikutuksiin sopeutumisessa, esimerkiksi kuivuuden ja tulvien tasapainottamisessa. Tästä syystä EU:n vesiresilienssistrategian puitteissa on tuettava soiden ja kosteikkojen ennallistamista. Tulevan strategian tulee turvata vesistöjen hyvä tila ilmaston kuumenemisen aiheuttamista paineista huolimatta, ja varmistaa, että vesielinympäristöt toimivat luonnollisesti.

Käsitteenä vesiresilienssi tulisi määritellä selkeästi, ja määritelmän tulee perustua vesiekosysteemien hyvään tilaan. Tämä tarkoittaa vähintään nykyisen vesipuitedirektiivin tavoitteiden täysimääräistä toteuttamista jäsenvaltioissa. Lisäksi vesistökuormituksen ehkäisyn on oltava etusijalla. Suomessa vesistöjä kuormittavat merkittävästi muun muassa maa- ja metsätalouden ravinnepäästöt. Itämeren ja Saaristomeren osalta maatalouden rooli korostuu kuormittajana. Vesistökuormituksen vähentämiseksi ja vesiensuojelun tueksi tarvitaan kokonaisvaltaista valuma-aluesuunnittelua. Suomessa on tehty hyvää pohjaa valuma-aluesuunnittelun kansallisessa tiekartassa vuoteen 2030. Tätä mallia tulisi hyödyntää ja edistää.

Lisäksi Suomen tulee kiinnittää erityistä huomiota Itämeren vakavaan ekologiseen tilaan, joka on seurausta pitkäaikaisesta ravinnekuormituksesta ja ilmaston kuumenemisen vaikutuksista. EU:n vesiresilienssistrategian tulisi ohjata jäsenvaltioita tiukentamaan vesiensuojelutoimia herkillä alueilla, kuten Itämeren valuma-alueella.

Suomen kannassa pidetään hyvänä sitä että vedenkäytön tehokkuuden tavoitteet eivät ole jäsenmaille sitovia ja painotetaan, “että vesitehokkuuden priorisoinnin periaatteen ei tulisi estää tai hankaloittaa uusia investointeja Suomessa.” Luonnonsuojeluliitto huomauttaa, että vaikka tilanne puhtaan veden osalta Suomessa olisikin Suomessa toistaiseksi hyvä, tulee uusien investointien yhteydessä tästä huolimatta tarkastella niiden vaikutuksia myös vesivaroihin ja niiden riittävyyteen.

Lisätietoja:
Liisa Toopakka, monimuotoisuusasiantuntija, 040 5043 989, liisa.toopakka@sll.fi
Nelli Immonen, ilmastoasiantuntija, 045 7885 2037, nelli.immonen@sll.fi